

N12α

Για μια θέση στο τραπέζι

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΓΟΥΛΑΤΟΥ*

Ο πρωθυπουργός σφάλει. Δεν είναι μόνο η αποφυγή της χρεοκοπίας που εξαρτάται από την τήρηση του Μνημονίου. Δεν διακυβεύεται μόνο το αν το κράτος θα μπορεί μεθαύριο να πληρώνει μισθούς και συντάξεις, αν οι δημοσιονομικές καταθέσεις θα είναι ασφαλείς, αν το βιοτικό μας επίπεδο θα παραμείνει τουλάχιστον σε επίπεδα 21ου αιώνα αντί να κατακυλήσει στο '70. Από την συνεπή εφαρμογή του προγράμματος θα κριθούν όλα τα παραπάνω αλλά και κάτι ακόμα: η θέση μας στο τραπέζι των αποφάσεων που μας αφορούν.

Όσοι βρέθηκαν τους δραματικούς πρώτους μήνες του 2010 να εκπροσωπούν την Ελλάδα σε διεθνή φόρα έχουν να λένε για το αίσθημα ταπείνωσης. Ο οποιοσδήποτε Έλληνας αντιπρόσωπος γινόταν δεκτός με το μείγμα περιφρόνησης και οργής με το οποίο ένα οικογενειακό συμβούλιο θα αντιμετώπιζε το νεαρό μέλος της οικογένειας που μόλις ανακοίνωσε ότι έπαιξε και έχασε στο μπαρμπούτι μέρος του οικογενειακού κληροδοτήματος. Ένα θηριώδες έλλειμμα αξιοπιστίας σκίαζε τις σχέσεις της Ελλάδας με τον έξω κόσμο. Δεν μπορούσε να διεκδικήσει τίποτα εκτός από την ανοχή και την επιείκεια των εταίρων. Η δυνατότητά της να συνάπτει συμ-

μαχίες είχε εκμηδενιστεί: κανείς δεν ήθελε να συσχετίζεται με μια χώρα κραυγαλέα αναξιόπιστη.

Η βαριά αποτυχία της Ελλάδας πρόσβαλε το εθνικό μας φρόνημα. Η απαξία των πολιτικών έπεφτε βαριά στους ώμους των πολιτών, που κι εκείνοι δεν ήταν εντελώς αθώοι.

Βέβαια, η Ελλάδα έπαιξε και έχασε σε ένα σύστημα που (συμπτωματικά) είχε κι αυτό λάθος κανόνες. Αλλά το δημοσιονομικό φιάσκο της Ελλάδας συνέβη ανεξάρτητα από το κραχ των ακαλίνωτων χρηματαγορών ή ακόμα και από τις δομικές αστοχίες της ΟΝΕ. Και στην απόλυτη προοδευτική ουτοπία να ζούσαμε, η κοινή λογική επιτάσσει ό,τι χρησιμοποιείς την μακρά περίοδο οικονομικής άνθησης για να αποπληρώνεις τα χρέη σου και ότι δεν λες ψέματα για τους αριθμούς, ιδίως όταν μπορούν να σε πιάσουν. Εμείς αποτύχαμε και στα δύο και το πληρώνουμε.

Αλλαγή κλίματος

Το κλίμα έχει αλλάξει. Η Ελλάδα γίνεται πάλι σεβαστή για την τεράστια προσπάθειά της. Αλλά ο δρόμος είναι μακρύς, και ο φόβος είναι μήπως αποδειχθούμε καλοί δρομείς ταχύτητας αλλά άθλιοι μαραθωνοδρόμοι. Η αξιοπιστία μας είναι ακόμα στον αέρα, δοκιμάζεται από την δυνατότητα α-

Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής διέκρινε τη θέση στο τραπέζι των ισχυρών. Και η Ελλάδα έγινε μέλος του κλειστού κλαμπ, και εξαργύρωσε τα προνόμια της θέσης με ατέλειωτες κοινοτικές εισροές.

ντίστασης στις Σειρήνες του εγκώριου «αντιμνημονιακού» στρατοπέδου και συνέπειας στο μόνο πρόγραμμα που μπορεί να ανατάξει την ελληνική οικονομία. (Και το μόνο σοβαρό, αν σκεφτούμε τα *voodoο economics* του «προγράμματος» μπдениομού του ελλείμματος σε ενάμισι χρόνο...)

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η ελληνική κρίση έχει διεθνείς διαστάσεις. Το κράτος βρέθηκε ανοχύρωτο αφού σπατάλησε όλα τα λεφτά αλλά η θύελλα ήρθε απέξω. Απόξω ήρθε κι η παρέμβαση σωτηρίας μας από τη χρεοκοπία. Απόξω έρχεται και οποιαδήποτε προσπάθεια υπερεθνικής επίλυσης και μελλοντικής πρόληψης. Το διεθνές επίπεδο καθορίζει τους όρους διευθέτησης της κρίσης που μας αφορά. Αλλά η παρουσία και η διαπραγματευτική μας θέση στις αποφάσεις αυτές εξαρτώνται από την εσωτερική μας πορεία. Η μάχη της αξιοπιστίας είναι η προσπάθεια να υπερασπιστούμε τη θέση μας στο διεθνές τραπέζι των αποφάσεων.

Ο εξευρωπαϊσμός

Αυτή την καρέκλα στο τραπέζι η χώρα ίδρωσε να την αποκτήσει. Όταν ο Κωνσταντίνος Καραμανλής κίνησε να εντάξει την Ελλάδα στα ΕΟΚ, δεν το έκανε για τα λεφτά. Τα κοινοτικά

κονδύλια ήταν πενικρά, αντιθέτως η Ελλάδα μετά την ένταξη θα αντιμετώπιζε ένα σοκ ανταγωνισμού που θα κατέστρεφε πολλές παραδοσιακές επιχειρήσεις. Ο Καραμανλής όμως είδε πέρα από τις άμεσες οικονομικές επιπτώσεις. Διέβλεψε το δυναμικό πλαίσιο ευκαιριών και εξασφάλισης που παρείχε η Ευρώπη στη νεαρή Δημοκρατία. Διέκρινε τη θέση στο τραπέζι των ισχυρών. Και η Ελλάδα έγινε μέλος του κλειστού κλαμπ και εξαργύρωσε τα προνόμια της θέσης με ατέλειωτες κοινοτικές εισροές. Και έπειτα συμμαζέψε κάπως τα απεριγραπτα οικονομικά της, πέτυχε ύστερα από 20 χρόνια μονοψήφιο πληθωρισμό και αξιοπρεπή ελλείμματα, κέρδισε τον σεβασμό των εταίρων με τη σοβαρότητά της.

Και με σταδιακή σώρευση αξιοπιστίας, η Ελλάδα έφερε την Κύπρο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, μετέφερε τα ελληνοτουρκικά στο ευνοϊκότερο ευρωτουρκικό γήπεδο, απέσπασε ευνοϊκές διευθετήσεις. Και με το κεφάλαιο αξιοπιστίας έγινε δεκτή στο ευρώ. Και από το δεύτερο μισό του '90 ως το 2008, η ελληνική οικονομία έζησε μακρά σταθερότητα και ευημερία, με μέση ετήσια ανάπτυξη 3,5%, συγκλίνοντας εισοδηματικά με την Ε. Ε.

Αυτή είναι η πραγματικότητα του

ελληνικού εξευρωπαϊσμού, που οι αποτυχίες, η διαφθορά, οι θηριώδεις ανεπάρκειες, δεν μπορούν να αναιρέσουν. Και συνέβη για ένα βασικό λόγο: γιατί είχαμε την πολύτιμη θέση στο τραπέζι.

Τώρα, οι ισορροπίες είναι ανιστοσύνη. Η ΟΝΕ αναθεωρείται. Πλήθος θεμάτων μας αφορούν. Πόσο ακόμα θα χρηματοδοτεί η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα τις ελληνικές τράπεζες; Πώς θα αποπληρώσουμε το δάνειο της τρόικας; Θα συνεχίσουμε να λαμβάνουμε κοινοτικούς πόρους; Θα προωθήσουμε τα συμφέροντά μας στα Βαλκάνια; Ή ακόμα, στην περίπτωση που όλα (μα όλα!) πάνε στραβά, με ποιους όρους θα εντάξουμε τη διευθέτηση του δημόσιου χρέους σε ένα ευνοϊκό ευρωπαϊκό πλαίσιο; Θα μπορούμε να ξαναστηρικθούμε στην αλληλεγγύη των εταίρων;

Η δυνατότητά μας να επιτύχουμε ευνοϊκές διευθετήσεις σε όλα αυτά εξαρτάται από την εθνική μας αξιοπιστία. Κι η τελευταία θα δοκιμάζεται μέρα προς μέρα, μήνα το μήνα, χρόνο το χρόνο, στη συνεπή εφαρμογή του προγράμματος προσαρμογής.

* Ο κ. Γ. Παγουλάτος διδάσκει στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και στο Κολέγιο της Ευρώπης.